והוא שקדם הקדשן את מומן. שחלה עליהן קדושת מזבח אבל קדש מומן להקדשן לא היו קדשי מזבח מעולם ואפילו בדוקין שבעין אין המזבח מקדשן ותימה דבפ׳ ב׳ דבכורות (דף טז.) אמרינן והשותטן בחוץ פטור רב הונא מתני חייב ומוקי לה בדוקין שבעין ואליבא דרבי עקיבא דאמר אם עלו לא ירדו ולכאורה לא קאי אמתניתין דהתם אלא אברייתא דתניא כוותיה דרב ששת שפירש כללו של דבר לאמויי לשותט בחוץ דפטור ומיירי דקדש מומן להקדשן ועלה קאמר דרב הונא מתני חייב והשתא אמאי מתני חייב הא אמרינן הכא אפילו בדוקין שבעין ירדו כיון דקדש מומן להקדשן ובגלו הכי קשה דהא בכלל קתני הרי הן כחולין [בב] והיכי מתני חייב ובקונטרס הגיה שם בסיפא דברייתא דקדש הקדשן למומן והשותט [בג] בחוץ פטור ועלה קאי רב הונא ומתני חייב וכן נראה דמייתי בתריה בין לפני פדיון בין לאחר פדיון עושין תמורה דהיינו סיפא דברייתא:

יש נרבע בעופות או אין נרבע בעופות. הא דדרשינן בסוף פרק קמא דחולין (דף כג.) מן התורין למעוטי נרבע היינו כמסקנא דשמעתין אבל אם תמצא לומר דאין נרבע בעופות לא תוקמיה אלא למעוטי מוקלה: **ומותר** העומר. אינו בכלל שירי מנחות דחלוק הוא מהן שבא להתיר מן [בד] החדש ומן השעורין שתי [בה] הלחם באין חמץ ולחם הפנים אין נקטר בהם אלא שני בזיכי לבונה:

ואם איתא נכשיר נמי בנרבע הואיל וכשר בעופות שמע מינה אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא [ד]הנרבע והמוקצה והנעבד ואתנן ומחיר וטומטום ואנדרוגינוס כולן מטמאין בגדים אבית הבליעה ש״מ: רבי חנינא סגן הכהנים כו׳: מאי קמ״ל איבעית אימא [ו]מעשה קמ״ל ואיבעית אימא מאי דוחה כלאחר יד: כשם שאם עלה [ז] כו׳: [ח]אמר עולא [ט]לא שנו אלא שלא משלה בהן האור אבל משלה בהן האור יעלו רב מרי מתני אריש רב חנינא מסורא מתני אסיפא העצמות והגידין והקרנים והטלפים בזמן שמחוברין יעלו פרשו לא יעלו אמר עולא לא שנו אלא שלא משלה בהן האור אבל משלה בהן האור יעלו מאן דמתני אסיפא כ״ש אריש ומאן דמתני אריש אבל אסיפא לאו בני הקטרה נינהו: **מתני׳** [י]ואלו אם עלו ירדו בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים ומותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והקטורת [יא]הצמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תישים והעצמות והגידים והקרנים והטלפים בזמן שהם מחוברים יעלו שנאמר [2]והקטיר הכהן את הכל [יב] פירשו לא יעלו שנאמר [3]ועשית עולותיך הבשר והדם: **גמ׳** [יג]ת״ר [2 יד]והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידים והקרנים והטלפים יכול אפילו פרשו תלמוד לומר [3]ועשית עולותיך הבשר והדם אי בשר ודם

ואנן ניקו כו׳. לשון קושיא הוא: **לידי תקלה.** להעלות פסולין שירדו: **מוטלים לנבלה.** הקרביים [טו] בפרש שלהן: **ותיבעי לך מעילה.** אי מהני להו לאיקבעינהו [טז] במעילה: **לא ירדו.** דנעשו לחמו של מזבח ומיהו מעילה ליתא בהו דלא הוברלו לחלק לאוי לגבוה: **הואיל וכשרין בעופות.** דכתיב (ויקרא כב) תמיס זכר בבקר בכבשים תמות וחזכרות בבהמה [יז] ואין תמות וחזכרות בעופות ומיהו מחוסר אבר לא משום הקריבהו לא לפסתך (מלאכי א) וכן [יא]מוס מגוזה: **דוקין.** טיל״ל [יב]לשון הטוטה כדוק שמיס (ישעיה מ) והוא לשון דק או תבלול בעינו (ויקרא כא): **והוא שקדם הקדשן את מומן.** שחלה עליהן קדושת מזבח [קודם] אבל קדש מומן להקדשן לא היו קדשי מזבח מימיהן ואין המזבח מקדשן: **ומודה רבי עקיבא בעולה נקבה.** שעלתה למזבח תרד ותע״פ שכשרה בעופות [יג]דכמאן דקדש מומה להקדשה דמיא דאין לך מוס גדול מזה: עוף לא שייך ביה רובע דאין עוף רובע אשה: **ואם איתא.** דעוף שנרבע כשר ליכשר לרבי עקיבא נמי בבהמה נרבעת אם עלתה לא תרד הואיל וכשר בעופות לכתחילה: ס״ג **אף אנן נמי תנינא הנרבע והמוקלה** ולא גרסינן הרובע דהא בעוף קאי ואין רובע בעוף. וקתני דיש נרבע: **וטומטום ואנדרוגינוס.** ואע״פ שלא נאמר תמות וחזכרות בעופות קסבר [יד]בריה בפני עצמה היא ואינו ספק זכר ספק נקבה ורבי אליעזר פליג עליה בבכורות (דף מב.) דקתני סיפא רבי אליעזר אומר כל מקום שנאמר זכר ונקבה אתה מוצא טומטום ואנדרוגינוס מבייחס ועוף הואיל ולא נאמר בו זכר ונקבה אי אתה יכול להוציא מבייהן טומטום ואנדרוגינוס: **מאי קמ״ל.** תנא קמא נמי ירדו קאמר: **בלאחר יד.** ואין מורידין דרך בזיון בפרהסיא: **משלה בהן האור.** כל דהו יעלו דנעשו לחמו של אש [טו]: **אריש.** מתני לה להא דעולה אריש כדאמרן אפסולין שעלו וירדו דקתני מתניתין לא יעלו: **פירשו.** שחלקו מן הבשר לפני העלאתן לא יעלו והוא הדין נמי דאם עלו ירדו כדאמר לקמן בברייתא (דף פו.) אליבא דרבי ומוקמינן מתניתין אליביה: **כ״ש אריש.** דדם [טז] עולה או אימורים בני הקטרה נינהו אם לא נפסלו והני כיון דמשלה בהן האור קדשיהו כמה שהן פסולין: **אבל עצמות וגידים ולא בני הקטרה נינהו.** דאמרינן לקמן (שם) מועשית עולותיך הבשר והדם הלכך לא שייכא בהו משלה [יח] אור לקדשיהו: **מתני׳ ואלו אם עלו ירדו.** ולף על פי שכשרין דלא שייך בהו מזבח כלל: [יט] **והקטורת.** שעלתה על מזבח החיצון דהא לאו דאור הוא [יט]: **אלמר שבראשי הכבשים.** ריש דבבא אחריתי היא ובהדי עצמות וגידין קתני לה וכמשפטן [כ] שבראשי כבשי של עולה שהראש אינו בכלל הפשט וקרב עם עורו כדאמר בשחיטת חולין בפ״ב (כז.) אין לי אלא נתחים אישים אישים בכלל הפשטה ואשם בכלל הקטרה מנין לרבות את הראש שכבר הותז בשחיטה שאע״פ שאינו בהפשטה ישנו בהקטרה ת״ל כו׳ ויש למר בגובה [כא] ערפו אצל ראשו: **וכן שער שבזקן תישים.** עולה:

גמ׳

עין משפט נר מצוה

כ) א מיי׳ פרק ג מהלכות פסה״מ הלכה יב:
כא) ב מיי׳ פ״ג מהלכות מעילה הלכה א:
כב) ג מיי׳ פ״ד מהלכות איסורי מזבח הלכה א:
ד) מיי׳ פ״ז מהלכות פסה״מ הלכה ל:
כג) ה מיי׳ פ״ג שם הלכה ט:
כד) ו מיי׳ שם הלכה טז:
כה) ז מיי׳ שם ופרק ו מהלכות מעה״ק הלכה ג:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהוָה מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם: ויקרא א, ב
2. וְקָרְבוּ וּכְרָעָיו יֻרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיהוָה: ויקרא א, ט
3. וַעֲשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל: דברים יב, כז

שינויי נוסחאות

א) אפ״ה הא עדיפא (כתה״י): **ב)** ל״ל לי (ש״ס): **ג)** שלא (דק״ס, וכ״ה בתוס׳ ד״ה אבר): **ד)** א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן (כי״מ ופרי״ד, וכ״ה לעיל לה ע״ב): **ה)** דכמאן דקדמו מומן להקדישן (כי״מ, וכ״ם ברש״י): **ו)** מומין ואמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן לא הכשיר ר׳ עקיבא אלא בדוקין שבעין הואיל וכשרין בעוף והוא שקדם הקדשן את מומן **ואם וכו׳** (כי״צ): **ז)** עלה (ש״ס): **ח)** ל״ל הכל המזבחה. כן איתא במעמה שמנמניות (הגרי״ב): **ט)** הקרביים בפרש שלהן (כי״פ). וכנ״ל נ״ב דאי אפשר לשרפן מיד דאין פסולן בגופן ובנו עבור צורה והא עדיפא אע״ג דאיכא למיחש שמא יעלם כהן ויקטירם. מלאתי בספר יסן: **י)** למיקבעינהו (ב״ש): **יא)** ל״ל וכל (הגרי״ב): **יב)** פי׳ כתם בעין המלמלם את הרלפים (לעזי רש״י): **יג)** בעופות דכל עולה זכר הוא (כי״פ): **יד)** כמ״ש הלשון כך ואאי דפסול בטומטום ואנדרוגינוס לאו משום ספק נקבה, דאין זכרות בעופות אלא משום דקסבר בריה בפני עצמה היא ור׳ אליעזר פליג וכו׳ (ב״ש): **טו)** נ״ל של מזבח (כי״ר): **טז)** ל״ל דבשר (*ש״מ): **יז)** ממשלת האור (*ש״מ): **יח)** ס״ל מה״ד ומותר העומר כו׳. כל אלו נאכלים ולא נקטרים הס״ל ומה״ד והקטורת (ש״מ): **יט)** הוא לו (*ש״מ): **כ)** כלון הס״ל ומה״ד שבראשי כבשים כו׳ (כי״ר): **כא)** בגובה ראשו אצל ערפו כל״ל (ש״מ): **כב)** כחולין לכל דבריהם והיכי כל״ל (צ״ק): **כג)** ל״ל והשותטן (באה״מ): **כד)** מיכם מן נמתק (יעב״ץ). ולפ״כ ל״ל ובא מן השעורים (באה״מ): **כה)** ושתי (ש״מ): **כו)** לשון הש״מ מכאן עד וס״ה, לא ידעתי ליסנו: כז) ע׳ רש״י במסה להלן פו ע״ל ובתוס׳ שם:

לעזי רש״י

טיל״א טייל״א. תבלול (כתם בעין המצמצם את הראייה).

ליקוטים

רבי חנינא סגן הכהנים כו׳ מאי קס״ל בו׳. רבי חנניה סגן הכהנים אף על פי שלא הוזכר בשם אביו אף אביו היה חכם, דתנן בפרק המזבח מקודש כל שלא היה פסולו בקודש כו׳ רבי חנניה סגן הכהנים אומר דוחה היה אבא כו׳. ובגמרא, מאי קס״ל אי בינת אימא מעשה אתא לאשמעינן ואי בינת אימא מאי דוחה כלאחר יד. משום דרבי עקיבא מכשיר דוקא בבעלי מומין בדוקין שבעין (והוא) שכשרין בעופות ואמר רבי חנניה דאביו היה דוחה אפילו אותן, ואמר הלכה למעשה דלהדיא הוא דוחן, ואבע״א כלאחר יד, לא להדיא הואיל וכשרין בעוף, ומורידין נמי דלא סבירא ליה דרבי עקיבא (ערכי מנחות ומתוקאים ע׳ ר״מ סגן הכהנים):

שיטה מקובצת

בעי ר׳ יוחנן. מנלן יש לחוכים הא דפ׳ לעיל דלף לר׳ יהודה [קאמרן דאל״כ הוי ליה למימר לר״י הכי אלינא דר״ש דאמר נשפך דמה לא תרד נגי קדשי קדשים (ו)אימורי קדשים כו׳: **מאן דמתני אסיפא.** הא [ז]דקאמר אבל משלה בהן האור יעלו וכולן שפקעו כו׳ כל שכן אריש [ו]אימורי דתנן כך אם ירדו לא יעלו. ופ״ה [ז] והא דקאמר במתני׳ לא יחזיר כ״ל אם לא רצה כלומר שאינו צריך, והא דקאמר הכא יעלו ר״ל אם לא רצה, ולא נהירא דלא יחזיר משמע בשום ענין אפילו אם רצה, לכן נראה לי דלא יחזיר מייני דקאמר לקמן בגרירי והכא מייני דעדיין יש בו לחלוחית. **והקבורת.** פי׳ קטורת על מזבח החיצון הוא״ל ואין לו שום לאיות עליו. וא״ת וכיי דמיס הניתנים בפנים שנתנו בחוץ מו איפכא דאין להם רצוים זה על זה ואמרינן אם עלו לא ירדו, וי״ל דמ״מ אם המים רצוים בפנים שנתנו בחוץ מו איפכא דאין להם רצוים זה על זה ואמרינן אם עלו לא ירדו, וי״ל דמ״מ אם המים הנתנ

גמ' יכול יחלוץ. מצוה מוטלת עליו: **מאן שמעת ליה כו'.** ומתני' אליביה אתיא: **כלפי מטה.** דרך ירידה ומתרחקי מן המערכה: **כלפי מעלה.** ללד המערכה אין זו פרישות אלא קריבה אצל העיכול של אש: **ואפי' פירשו** [1]. נראה בעיני שאסר מן הגירסא ולמאי דגרס ה"פ ואפי' פירשו בתמיה [יא] והא מחוברין יעלו הוא דקאמר: **לא שנו.** דקאמר פירשו ירדו ומיהו איתנהו בכללו קדשים אלא שפירשו לאחר זריקה דכיון דנשעת זריקה מחוברים הוו קובעתן זריקה למזבח וכי פירשו הוו להו קדשים פסולין: **אבל פירשו לפני זריקה.** דנשעת זריקה לאו בני מזבח היו אתאי זריקה ושריתינהו להדיוט: **למעבד קתא דסכיני.** היכי דשריא בשר לגבי מזבח דלהכי קאי קשריא נמי עצמות למאי דקיימי והיינו הנאת כהנים כדבי שמעאל: **לו יהיה בעולה.** עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ונאמר לו יהיה בנשם כחטאת כאשם תורה אחת להם הכהן [וגו'] לו יהיה: **מה אשם עצמותיו מותרין.** שהרי אף בשרו מותר ואי משום נותר דנשריפה, לא שייך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב (ויקרא ז) והנותר מבשר הזבח וגו': **לו יהיה.** יתירא הוא דמלי למיכתב עור העולה אשר הקריב לכהן [ב] לו יהיה למה לי: **עצמות קדשים.** הנאכלין כגון חטאת ואשם מועלין בהן דאין כאן שעת היתר להכניס: **ופליגא דר"א.** אדרבה: **פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם.** דכיון דפירשו אינהו [ג] לאו בני הקטרה הינהו לא אהני להו זריקה ובאיסוריהו קיימי: **פירשו לאחר זריקה לא נהנין.** מדרבנן ולא מועלין כרבי ישמעאל דגמר מלו יהיה דאשם ואשם פירשו לאחר זריקה הוא דנהדי בשר אישתרו [ד] בזריקה להכניס: **מתני' וכולן.** פסולין שעלו דתנן בהן [ו] לא ירדו בין עצמות וגידים שהעלן מחובר ועכלתן האש: **שפקעו מעל המזבח.** לארץ: **לא יחזיר.** מ"ל להחזיר: **קודם חלות יחזיר.** בגמרא [ע"ב] מפרש טעמא: **ומועלין בהן.** דאכתי בני מזבח הינהו: **ואין מועלין בהן.** דכיון דהוו להו כמעוכלין כדמפרש בגמרא [פו:] הוו להו דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו [ז]: **גמ' מו' אי דליים בהו ממש.** שנשרפו כולן [ח]: בשריי

יכול יחלוץ גידין ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח ת"ל והקטיר הכהן את הכל הא כיצד מחוברין יעלו פירשו אפי' הן בראש המזבח ירדו מאן תנא דשמעת ליה דאמר פירשו ירדו רבי היא דתניא [1]והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים אפילו [א] פירשו ואלא מה אני מקיים [2]ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך [א]עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי גידין ועצמות רבי אומר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל המזבחה ריבה וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מיעט הא כיצד מחוברין יעלו פירשו אפי' הן בראש המזבח ירדו: פירשו [ב] לא יעלו [וכו']: אמר רבי זירא לא שנו אלא שפירשו כלפי מטה אבל כלפי מעלה [ג] קרובי הוא דאקריבו לעיכול ואפילו [ד] פירשו אמר רבה הכי קאמר [ב]לא שנו אלא שפירשו לאחר זריקה אבל פירשו קודם זריקה אתאי זריקה ושריתינהו אפי' למעבד מינייהו קתא דסכיני סבר לה כי הא [ה]דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל נאמר [3]לו יהיה בעולה ונאמר [4]לו יהיה באשם מה אשם [ו]עצמותיו מותרין אף עולה עצמות [ה] מותרין מופני דאי לא מופני איכא למיפרך מה לאשם שכן בשרו מותר9 לו יהיה יתירא [ו] כתיב מתיב רב אדא בר אהבה [ז]עצמות קדשים לפני זריקה מועלין בהן [ז] לאחר זריקה אין מועלין בהן ושל עולה מועלין בהן לעולם אימא [ד]ושל עולה פירשו לפני זריקה [ח] אין מועלין בהן לאחר זריקה מועלין בהן לעולם ופליגא דר"א דא"ר אלעזר פירשו לפני זריקה מועלין בהם לאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין: **מתני' [ג]**[ה]וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר [ו]וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר [7]איברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות יחזיר [ו]ומועלין בהן לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהם [ח][ט]כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש מקדש [ט] כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן כך הכלים מקדשין: **גמ' ה"ד [ו]אי דאית בהו ממש אפילו לאחר חצות נמי אי דלית בהו ממש אפי' קודם חצות נמי לא לא צריכא**

מאן שמעת ליה דאמר פירשו ירדו רבי היא. ופי' רש"י ומתני' אליביה אתיא ור"י פי' כרבנן דוקא היא דמדקתני לא יעלו משמע דאם עלו לא ירדו והא דאמרי רבנן והקטיר לרבות כו' ואפי' פירשו היינו פירשו ועודם על גבי המזבח והא דלא מוקי מיעוטא דועשית עולותיך הבשר והדם בירדו למטה משום דיאתא ליה למנקט רבותא דאפי' בעודם ע"ג המזבח ממעט עיכולי גידים וה"ה דממעטי בלא עיכול אם ירדו למטה ופירשו: **עיכולי עולה אתה מחזיר בו'.** ולעיל בדיש פירקין (דף פג:) דאיצטריך לרבוי פוקעין מהעולה היינו משום דמהכא לא ידעי' אלא בעודם על המזבח אבל למטה לא אי נמי כי היכי דלא נפקא ליה מאשר תאכל האש (ויקרא ו) משום דאיצטריך למעוטי עיכולי קטורת הכי נמי מקרא דהכא כיון דאיצטריך למעוטי עיכולי גידים ולית ליה הא דקאמר לעיל לאו ממילא שמעינן ליה והא דאיצטריך תרי קראי חד למעוטי קטרת וחד למעוטי גידים משום דאי מקרא דאשר תאכל האש לא יעלו [וכו']: אמר רבי זירא לא שנו אלא שפירשו כלפי מטה אבל כלפי מעלה [ג] קרובי הוא דאקריבו לעיכול ואפילו [ד] פירשו אמר רבה הכי קאמר [ב]לא שנו אלא שפירשו לאחר זריקה אבל פירשו קודם זריקה אתאי זריקה ושריתינהו אפי' למעבד מינייהו קתא דסכיני סבר לה כי הא [ה]דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל נאמר [3]לו יהיה בעולה ונאמר [4]לו יהיה באשם מה אשם [ו]עצמותיו מותרין אף עולה עצמות [ה] מותרין מופני דאי לא מופני איכא למיפרך מה לאשם שכן בשרו מותר9 לו יהיה יתירא [ו] כתיב מתיב רב אדא בר אהבה [ז]עצמות קדשים לפני זריקה מועלין בהן [ז] לאחר זריקה אין מועלין בהן ושל עולה מועלין בהן לעולם אימא [ד]ושל עולה פירשו לפני זריקה [ח] אין מועלין בהן לאחר זריקה מועלין בהן לעולם ופליגא דר"א דא"ר אלעזר פירשו לפני זריקה מועלין בהם לאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין: **מתני' [ג]**[ה]וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר [ו]וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר [7]איברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות יחזיר [ו]ומועלין בהן לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהם [ח][ט]כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש מקדש [ט] כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן כך הכלים מקדשין: **גמ' ה"ד [ו]אי דאית בהו ממש אפילו לאחר חצות נמי אי דלית בהו ממש אפי' קודם חצות נמי לא לא צריכא**

מסורת הש"ס

א) לקמן קג., ב) תוספ' דמעילה פ"ח ה"ז ע"ש, ג) מעילה ט:, ד) יומא כ. ת"כ צו פ"ב ה"ה ועי' ספרי ראה עח, ה) ת"כ צו פ"א הי"א, ו) לעיל פד., ז) לעיל מו., ח) עי' רש"ק, ט) [וע"ע תו' בכורות כו. ד"ה המולם], י) עי' ירושי' תרומות פי"א ה"ד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לא שנו וכו' ועוד דבתר הכי שקיל. נ"ב דבכי' המוס' אלו קשים הבנה מ"ש דבתר הכי שקיל כו' ומשמע מדבריהם [שאין ר"ל מ"ש] בגמ' ואפי' פירשו אמתמיהין דהיינו דוקאפילו פירשו בלשון קושיא כדפרש"י אלא [היא כמו פיקפק] ואאפילו פירשו דקאמרי בברייתא קאי דסבור רבנן אפילו פירשו [ועלו ועל זה] אמר רבה ל"ש דקריבו אלא שפירשו סו' ולא כפרש"י וכן עיקר דרש"י דתק א"ע נפרש פירשו בלשון בתמיה ואינו מוכרח כלל וכן מנותר בילקוט וכן בספר מצה מעמש דלא גרים הכי קאמר אלא ה"ג אמר רבה לא שנו כו' וק"ל:

שינויי נוסחאות

א) ואפילו (כתה"י דר"ן): ב) ל"ל הפיקפק פירשו ירדו (בה"ז, וכ"ה בכי"ד ומ"). וקאי אברייתא דלעיל אסוף דברי רבי, ומייתי לה בקיצור. ובש"מ גרים אמר מר פירשו ירדו. [וכן גי' ל"ק אלא שהוא מעלים הגירסא פירשו אפילו הן בראש המזבח ירדו]. ועי' תוס' שהקשו על הגירסא שלפנינו. וי' אות ד: ג) מעלה אפילו פירשו קרובי הוא כו' (גירסת צ"ק): ד) לפי פי' התוס' תיבות ואפילו פירשו הוא פיקפק, וקאי אמילתא דמ"ק בברייתא דלעיל ואפילו בפירשו צריך הקרבה ואסור בהנאה, ועל זה אמר רבה לא שנו כו'. ולפ"ז גרסי' אמר רבה לא שנו וכו'. ולא גרסינן תיבות הכי קאמר. וכן הוא בגרס"ש בפ"ר הובא בפמוך אות י. וכ"כ הב"ח בס"ז ס"ג ופ"מ. ובכה"ז מלבד עוד לגרום פירשו אפילו כו'. והוא פיקפק אסוף דברי רבי. וגירסת ל"ק פירשו לא יעלו אמר רבה וקאי אמתמי'. ועי' תמצת דיוקא: ה) עצמותיה (*ב"ש): ו) יתירא הוא מתיב כו' (כי"צ, פרי"ד, וכ"ה ברש"י): ז) ל"ש בהן עד שעת זריקה (גליון): ח) זריקה מועלין בהן עד שעת זריקה לאחר כו' (שי"מ וצ"ק, וכ"ה בכי"מ וצ').

ובכה"ז גרים בלפמינו עש"כ: ט) מקדש את הראוי לו (ש"מ): י) ס"ל ואפילו פירשו. כלומר אמר מר במילתיה דת"ק לרבות עצמות וגידין ואפילו פירשו אמר רבה לא שנו דאמרי רבנן פירשו יעלו אלא כו'. ול"ג הכי קאמר (כתה"י וש"מ). [בכי"י נכתב קטע זה על הגליון, ובכי"פ נמצא קטע זה בדיוק שאח"ז אחר תיבות לאחר זריקה. ול"ע]: יא) והקושיא קאי אדברי רבי דס"ל דלעולם ילדו אפילו בפיכזו למערכה ולא ס"ל דיעלו אלא במחוברים דאל"כ הו"ל למלק בפיכזו (בה"ז). וגר' לזה נתכוון גם בהג' הב"ח שכתב דלפיכ"ש הך קושיא קאי אמתמי' עיי"ש, דמתמי' היינו רבי לפיכ"ש: יב) ל"ש לכהן יהיה והשאר נמשך (ש"מ): יג) ואינהו (כי"י): יד) ל"ל מישתרו (ש"מ): טו) ל"ל בין ותיבת הנך נמחק (*ש"מ): טז) כלן חסר ב' דיבורים: אי אית בהו ממש. שבשרן ניכר. הס"ד ומה"ד אפילו לאחר חצות נמי. דבשר היכי הוי עיכול. הס"ד ומה"ד אי דלית בו' (כתה"י וש"מ): יז) ל"ש נוסף אפילו קודם חצות נמי לא יחזיר וה"ה דאין מועלין בהן אם פקע למטה דהשתא לא חזי לא לתרומת [הדשן] דלאו דשן הוא ולא (להוצאה) [להקטרה] (ש"מ): יח) כספר ישן ולמאתי הגירסא כך אמר מר פירשו ירדו א"ר זירא לא שנו אלא כו' והיא גירסתו של רש"י (ב"ש), ועי' לעיל אות ד: כ) ל"ל דאם (צ"ק): **כא)** מיכת מהיים נמתק. (חזו"א זבחים סי"ט סס"ק מ"א ונעש"ב). וע"ע מו"ש בכורות סי' כ"ש סק"ט: **כב)** ל"ל במחובר (ש"מ): **כג)** ל"ל דגמר (ש"מ): **כד)** ל"ל דבאשם (גליון). ועי' מיק"ק שמיישב הגירסא. וגירסת בתה"י מלו יהיה רק דעולה. וע"ש ביאורו ומה שסקן על הגסת הל"ק: **כה)** ל"ל אבל אם פירשו לאחר זריקה התירתם זריקה ולא יעלו אי נמי כו' (ב"ש): **כו)** בש"מ וב"ש נוסף [עפ"י הר"ש בתרומות שם] ובמאי עסקינן אי לפני זריקה כולהו אסירי ואפילו מעילה איכא בקדשי קדשים [דאין כאן שעת היתר להכנים (כ"ה בר"ש)] אי לאחר זריקה (לרבה) [לר"א (ח"ט)] כולהו שרי (ולר"א) [ולרבה (ח"ט)] של עולה אסורין ושל אשם וחטאת כולן מותרין: **כז)** רבינו תם (ש"מ):

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פרק ו מהלכות מעה"ק הלכה ג:
כז ב מיי' פ"ג מהל' מעילה הלכה יב:
ג מיי' פ"י מהלכות מעה"ק הלכה י:
ד מיי' פ"ג מהל' מעילה הלכה יב:
כח **ה** מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה כ:
כט **ז** מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה יב יג:
ל **ח** מיי' פרק ג מהלכות פסה"מ הלכה יח:
לא **י** מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְקִרְבוּ וּבְרָעָיו יִרְחֲצוּ בָּמָיִם
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל
הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ
לַיהוָה: ויקרא א, ט
2. וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם
עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדַם
זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל:
דברים יב, כז
3. וְהִכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֶת עֹלַת
אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב
לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, ח
4. בַּחַטָּאת בָּאָשָׁם תּוֹרָה אַחַת
לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֵּר בּוֹ לוֹ
יִהְיֶה: ויקרא ז, ז

מוסף רש"י

הובא בענין קודם

שיטה מקובצת

רבי היא. פ"ה דקאי נמי אתמני' והכי דקאמר פירשו לא יעלו לאו דוקא דס"ל דס"ל דאם עלו אחר שפירשו לירדו. ולא נהירא דאדרבה היה לו להסמיענו לירדו דהוי חידוש יותר וממילא הוי דעיגון דלא יעלו, ועוד דבמסכת חולין (דף ג.) מייתי לה ולא קאמר הא מני רבי היא אלא (מנן) [עלו] הכבייתא. לכך נראה לומר דלא קאי אלא על הכבייתא אבל מתני' אתיא כרבנן ולא יעלו דוקא אבל אם אפילו אחר שפירשו לא ירדו. וא"ת מנא להו לרבנן הני דמתני' דאם פירשו לא יעלו, י"ל דנפקא להו מהיכהנים והדם. וא"ת ומה לי למימר הכי עיכולי עולה הם, לימעוטי בהני דמתני' דלא יעלו, י"ל דחידוש הוא יותר לומר דאינו מעלה עיכולי גידים ועצמות אע"פ שהן בראשו כדאמר בר כבייתא לא יעלו, וא"ת מנלן הא אפיקתיה הבשר והדם לאמר שבראשי הכבשים כו' לומר דפירשו לא יעלו, י"ל דתרתי ש"מ דיש לנו להשוות מעשיהן בראשו של מזבח כמו לאמר שבראשי הכבשים למטה (ויהיו למטה) כלומר קודם שעלו, ומוהי פי' דקאי נמי (למתני') [למתני'], וא"ת אמאי לא קאמר ירדו, וי"ל דאגב דקאמר מתוכרן מי קאמר נמי פירשו לא יעלו אבל ה"ה דאם עלו ירדו (מהר"פ). ומיהו אין להביא ראיה דמתני' רבי היא מדדייקי בגמ' ממלן תנא דשמעת ליה פירשו ירדו רבי היא, דהתיא לאו אמתני' קאי אלא אבכייתא, ומצד דבפרק גיד הנשה דייק הכי אהך בכייתא ולא מייתי מתני' (ריב"א ז"ל.

ב"ש): **אתיא** זריקה ושריתינהו אפילו למעבד בהו קתא דסבינו. דעצמות בהו דאינו מעלה עיכולי גידים דף כח.), שופר של עולה לא יתקע, של אשם לא יתקע ואם תקע יצא, ש"ל דהכא פירש רבינו דאיירי בכבשי כל יעלו, ריבב"א ז"ל. ב"ש): **אתיא** זריקה ושריתינהו אפילו למעבד בהו קתא דסבינו. והא דאמר בפרק לאוהו ב"ד (ר"ה דף כח.), שופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא, של אשם לא יתקע ואם תקע לא יצא, היכי מייתי אי קודם זריקה למה לא יתקע בשל עולה, הא אמר הכא פירש קודם זריקה דמומר למעבד מיניהו קתא דסכינו, ואי לאחר זריקה מ"ט בשל אשם לא יצא. י"ל דהכא מייתי לאחר זריקה ואתם קודם זריקה, ת"ל אתם מייתי דפירשו ממיים. עי"ל דאתם ר"ל שופר שהקדישו לחיות דמיי עולה, ואשמא ניתא (מהר"פ). ח"ל תוס' תיקונים, ותומר מש"ה דהא דאמרינן בר"ה למתקע בשופר של עולה, מייתי למקוע קודם זריקה דאיכא לאחר זריקה מותר, ולכך לאוקמה בהפרישו לאחר זריקה דדבריהם לאחר זריקה יתקע, הא ממון בעלים ניתנו ע"כ (ב"ש): **אתיא** זריקה ושריתינהו. עיין כרש"י בגמגמות דף פג ע"ש: **עצמות** קדשים לפני וכו' לאחר זריקה אין מועלין בהן. לאמר נקט אין מועלין בהן, דדבר פשוט הוא שהרי הבשר מותר אף בגמילה, אלא אגב דנקטו קודם זריקה מועלין נקטו לאחר זריקה אין מועלין: **ופליגא דר"א.** עיין בתוס' בכורות דף כו [ע"א ד"ה התולם]: **אי** דלית בהו ממש אפילו קודם חצות נמי לא. פ"ה דאין בהם עכשו מעילה כיון דאפילו קודם חצות נמי לא. ד"ה דאין בהם ממש אפילו קודם חצות נמי לא יחזיר. וה"ה דאין מועלין בהן, דאם נפקע מעל גבי המזבח אינו מתרומת הדשן דאין בהם מועלין, ואפילו אחר מרומת הדשן לא יחזיר. וא"ת ואיזלך מלי לאימור דאין מועלין הרי אפר שע"ג התפוח קודם מרומת הדשן דאין בהם שום בו ממש גדול מזה ואפ"ה מועלין בו (משלה פ.), וי"ל דהתם לאוי הוא לעשות ממנו מרומת הדשן אבל הכא שפקע למטה שאינו עומד למרומת הדשן אין מועלין. ואין להקשות מכא דאמר לעיל עיסוי עולה אתה מחזיר, דהתם אייר דאית בהו ממש, ואע"ג דקרי להו מעוכלים לגמרי קאמר: **אי** דלית בהו ממשא אפילו קודם חצות נמי לא יחזיר. וה"ה דאין מועלין בהן, וק"ק דבמעילה אמרי' הנהנה מאפר תפוח מעל ואפילו אפר גמור, וי"ל דהתם באפר תפוח שעומד למרום ממנו את הדשן, או אפילו אחר מרומת הדשן לגמרן דאית בהם ממש דמועל, דוקא בהנאה דעומד בזמנה דקתי' להוצאה ונמצא שלא עשית מצותו, אבל הכא מייתי בקודם זריקה דלא חזי לא לתרומה ולא להוצאה. וא"ת דאם נקטינן שפקע למטה דלא חזי לא לתרומה ולא להוצאה. ש"מ דהא תניא לקמן אין מועלין בהן, דבר פשוט הוא שהרי הבשר מותר אף בגמילה, אלא אגב דנקטו קודם זריקה מועלין נקטו לאחר זריקה אין מועלין בהן. ל"ל דאם אינו מועלין בהן אינו מתרומת הדשן, ומה לי א

בשרירי מנא הני מילי [6]אמר רב כתוב אחד אומר [1]כל הלילה והקטיר וכתוב אחד אומר [2]כל הלילה והרים [א] חלקיהו חציו להקטרה וחציו להרמה מתיב רב כהנא [6]אבכל יום תורם את המזבח [3]מקרות הגבר או סמוך לו מלפניו [או] מאחריו ביום הכיפורים בחצות [ב] ברגלים באשמורת הראשונה ואי סלקא דעתך מחצות דאורייתא היכי מקדמינן (והיכי מאחרינן אלא) [3]אמר רבי יוחנן ממשמע שנאמר כל הלילה איני יודע שעד הבקר מה תלמוד לומר עד בקר תן בקר לבקרו של לילה הלכך כל יומא מקרות הגבר סגי ביום הכיפורים [7]משום חולשא דכהן גדול מחצות [ג] ברגלים דנפישי [ד] קרבנות דקדמי אתו ישראל מאשמורת הראשונה כדקתני סיפא לא היתה קריית הגבר מגעת עד שהיתה עזרה מלאה מישראל איתמר פירשו קודם חצות והחזירן אחר חצות רבה אמר **שגאמר זו**. כלומר קראי כדרב מיתרצי ולאשמועינן דחצות עושה עיכול בשרירי דקודש חצות הן בכלל הקטר ומחצות ואילך ראויין להרמה כדשן מעליא והרמה במעובלין לגמרי קודש חצות נפקא לן מהאי קרא: **ממשמע שנאמר כל הלילה זו**. אם ללמוד בא כמשמע כל המקרא שיהא מעלה אבריס ומקטירן עד הבקר מכל הלילה נפקא: **מה"ל עד בקר**. לא נאמר אלא לענין הרמה לומר שתורמין כל הלילה והכי קאמר עד הבקר והריס לפני הבקר והריס ולא נתן שיעור לדבר: **תן בקר לבקרו של לילה**. בוקרו של לילה עולות השחר בקר אחר תן לו היינו השכמה וכיון דאין זמן לדבר אלא של [1] השכמה הכל לפי צורך השעה [א] יש בידך לעשות. הלכך כל יומא בקרות הגבר לא סמוך לו לפניו או לאחריו סגי: **ביום הכיפורים**. שכל העבודה מוטלת על כהן גדול ואיכא חולשא וצריך [ב] להקדיש יותר: **וברגלים מאשמורת הראשונה**. כדקתני סיפא דההיא ולא היתה קרות הגבר מגעת ברגלים עד שהיתה עזרה מלאה ישראל [ג]:

חצות

מיה לשאינה מיה שאינה [ב] מיה בכלל דשן היא כדתנן נטל מן המאוכלות הפנימיות ומ"מ [ה] יש לישב כפירוש הקונטרס דחציו להרמה היינו אפילו בשרירי ולענין זה שהרמת הדשן מתירן לאוספם לתפוח ולא לענין זה שיעשה מהם תרומה [ו] דהא דשן [כתיב והיינו] דאמר רחמנא והריס את הדשן מחצות כדי להתיר אפי' שרירי דמחצות ואילך חשיבי עיכול [ז] להקטרה ואם ירצה יאספם לתפוח כדי להוציאם מחוץ למחנה אבל אם רוצה להניחם במקום המערכה כדי למרק מצותם שיהו הם [ח] ראויין עצמם לתרומת הדשן עדיין מצוותם עליהם הלכך יחזיר דמסתבר למימר דעדיין חסר מהם מירוק מצוה כיון שעדיין אין ראויין לתרומת הדשן והשתא ניחא ליישב דחציו להרמה וניחא נמי שבשעה שמאספין את האפר לא היו צריכין להזהר מן הגחלים ואפי' היו לוחשות וקלת היה נראה כן במסכת תמיד פרק ראוהו (דף כח:) דתנן נטלו את המגריפות ואת הציורות וענו לראש המזבח האברים והפדרים שלא נתאכלו מבערב סולקין לצדדי המזבח ובתר הכי קתני החלו מסלק [טו] באפר על גבי התפוח וזהו כפי' רש"י שלא היו מסלקין [ל] אותם שלא נתעכלו אבל גחלים עיכול חשיבי ואפילו חייס כדפי' לעיל דאפילו קודם חצות חשיבי עיכול [לא] אם כן לאו בכלל שלא נתעכלו ניהו הלכך נ"ל פירוש הקונטרס עיקר: **אלא אמר ר' יוחנן**. בקונטרס מחק אלא בפירושים הראשונים ופי' דרבי יוחנן מתרץ קראי כרב חציו להקטרה וחציו להרמה ומיהו היינו דוקא בשרירי והאי [לב] דקאמר (דקמדמי) קודם לחצות היינו במעובלין ומקראי אחרינא נפקא ליה דכתיב עד בקר תן בקר לבוקרו של לילה ומוקמינן ליה בהרמה ומסר המקום הדבר לחכמים להיות מדמין [לג] כל מה שירצו לפי הצורך להם ומיהו קשה לפירוש זה דקרא דעד בקר דכתיב בהקטרה [היכי] מוקמינן ליה בהרמה ועוד דאלא גרסינן בכל הספרים ונראה כגירי' פירושים אחרונים [לד] דגרסי אלא ופליג רבי יוחנן אדרב דאמר חציו להרמה דאפילו בדשן המעובל יפה לא מקדמינן ודקאמר רבי יוחנן דכל הלילה קאי אהקטרה ודקאי אהרמה דכל הלילה כשר להקטיר כשאין מעובלין [לה] וכל הלילה כשר להרמה אם יש דשן מעובל וגבי הקטרה כתיב בקר מיותר ליתן בקר לבוקרו של לילה והיינו בשרירי דחצות עושה עיכול והכי מילדים קרא תן השכמה אחת לבוקרו של לילה ובוקרו של לילה הוא עמוד השחר ונתן לו הכתוב בקר אחר לומר שאין לריך להקטיר מן השחר לו [לו] ואילך וכיון שלא נתן זמן באותו בקר על כרחך הוא חצות לילה שמעינן דבשרירי תלוי בחצות ובדשן מעובל דלית ביה מששא כל הלילה והריס אבל אית בהון לז [לח] מששא כל הלילה והקטיר וכך פי' בקונטרס בפ"ק דיומא (דף כ:) ול"ע במגילה (דף כ:) דקאמר כל הלילה כשר להקטרה אמאי לא קאמר נמי להרמה [ו]: **משום חולשא דכהן גדול מחצות**. כאן משמע שעבודת לילה כמו תרומת הדשן וסידור המערכה היו מוטלות עליו והשתא אתי שפיר משום חולשא דכהן גדול שיוכל לנוח אחר תרומת הדשן ולהפסיק כדי לעשות בנחת שחיטת התמיד ועבודת היום אבל אי עבודת לילה בשאר כהנים מאי חולשא איכא וריב"א פירש ביומא (דף כ:) דלא גרס' הכא כהן גדול [לח] דתרומת הדשן לא הויא בכהן גדול מדלא חשיב טבילת תרומת הדשן בהדי ה' טבילות וי' קידושין שהיה עושה ביום הכפורים ועוד דפיים דתרומת הדשן חשיב בסדר יום הכפורים ואילו היה בכהן גדול למה ליה להזכיר בסדר יום הכפורים וכן [מ] יסד הפייט הוקמו מחצות אפרה [מא] לבערה בפיים דשן הבערה ומיהו רבינו היה מפרש דאין לריך למוחקו דה"פ משום חולשא דכהן גדול מקדימין תרומת הדשן וסידור המערכה ושריפת אבריס שלא נתעכלו מבערב בשאר כהנים כדי שעל ידי כן יהא מזומן כה"ג להתחיל מהבקר כשיעלה עמוד השחר עבודת היום קודם שיהא רעב וחלש [מב]:

וחציו להרמה. פירש בקונטרס ושרירי נמי דאויין להרמה מיהו נראה דלאו דאויין להרמה דלאו דשן נינהו אלא חציו להרמה דקאמר לא הרמה ממש אלא כעין הרמה שאין דאויין להקטרה וכן משמע פ' שני דמעילה (דף ט:) דדייקא התם וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר הא על גבי המזבח יחזיר ומקשי מינה לרב ומשני שאני גחלת דאית ביה ממשא הלכך יחזיר דלא נעשית מצותו משמע דאין דאויי דאויי לתרוס מהם דאי דאויי לתרוס מהם כשתרמו אמאי יחזיר הרי נעשית מצוותן ומיהו היא גופה לא ידענא מנא ליה דאיירי לאחר תרומת הדשן דמהאי טעמא מקשה לרב [ד] דאמר לאחר תרומת הדשן אייר וכי היכי דמתרצינן ליה לאחר תרומת הדשן לר' יוחנן יתרלה קודם תרומת הדשן לרב דמודה רב דמועלין ונראה בעיני דדומיא דפסולין [טו] שפקעו דאיירי בכל עניו דקתני וכן גחלת שפקעה ומינה נמי דייקא דבגחלת אין חילוק בין קודם חצות לאחר חצות דבכל עניו [ז] עיכול דדומיא דפסולין [ח] שבריא קתני דאפילו קודם חצות לא יחזיר ועוד דבסיפא גבי אבריס הוא דמפליג אבל בגחלת לא מפליג דעיכול חשיבא ולא שייך [ט] לא לשון הקטרה ולא לשון מוקדה דהא [כ] (בכך מיתוקמא) ומ"מ יחזיר דלאו דאויי להרמה הוא דשן היא ולא נעשית מצוותה [כא] על גבי המזבח יחזיר דאכתי לא נגמרה מצוותה וכי פקע לא יחזיר דעל מוקדה על המזבח משמע דדבר שצריך יקידה יהא על המזבח אפילו פקע אבל דבר שאין צריך יקידה לא וא"ת כשמאספין את האפר להעלותו לתפוח אין יכולים להזהר שלא יהו הרבה גחלים על האפר והכא משמע שאסור להוציא הגחלת מן המערכה כדדייק במעילה (ג"ז סס) דיחזיר וכל שכן שאסור להוציא ובמסכת תמיד (דף לג.) נמי משמע שהיה נוטל מן המאוכלות הפנימיות אלמא גחלים היה נוטל וצריך לומר דמאי [כב] מן המאוכלות היה נוטל הנהו דלית בהו מששא וחשיבי אפר אבל גחלת דהכא דמינה דייק במעילה דיחזיר מייירי בגחלת חיה דאית ביה מששא והא דקאמר במעילה ה"ה דאפילו אפר לאו דליהוי כגחלת ממש אפי' לענין חזרה דגחלת מחזירין לעולם אפילו לאחר תרומת הדשן דאין מעלין אותה לתפוח אבל אפר מעלין לתפוח אלא לענין מעילה הוא דקאמר דהויא כגחלת ואע"פ [כג] שלכאורה יש חילוק בין גחלת בשרירי ולענין זה שהרמת הדשן מתירן לאוספם לתפוח ולא לענין זה שיעשה מהם תרומה [כד] דהא דשן [כתיב והיינו] דאמר רחמנא והריס את הדשן מחצות כדי להתיר אפי' שרירי דמחצות ואילך חשיבי עיכול [כה] להקטרה ואם ירצה יאספם לתפוח כדי להוציאם מחוץ למחנה אבל אם רוצה להניחם במקום המערכה כדי למרק מצותם שיהו הם [כו] ראויין עצמם לתרומת הדשן עדיין מצוותם עליהם הלכך יחזיר דמסתבר למימר דעדיין חסר מהם מירוק מצוה כיון שעדיין אין ראויין לתרומת הדשן והשתא ניחא ליישב דחציו להרמה וניחא נמי שבשעה שמאספין את האפר לא היו צריכין להזהר מן הגחלים ואפי' היו לוחשות וקלת היה נראה כן במסכת תמיד פרק ראוהו (דף כח:) דתנן נטלו את המגריפות ואת הציורות וענו לראש המזבח האברים והפדרים שלא נתאכלו מבערב סולקין לצדדי המזבח ובתר הכי קתני החלו מסלק [כט] באפר על גבי התפוח וזהו כפי' רש"י שלא היו מסלקין [ל] אותם שלא נתעכלו אבל גחלים עיכול חשיבי ואפילו חייס כדפי' לעיל דאפילו קודם חצות חשיבי עיכול [לא] אם כן לאו בכלל שלא נתעכלו ניהו הלכך נ"ל פירוש הקונטרס עיקר: **אלא אמר ר' יוחנן**. בקונטרס מחק אלא בפירושים הראשונים ופי' דרבי יוחנן מתרץ קראי כרב חציו להקטרה וחציו להרמה ומיהו היינו דוקא בשרירי והאי [לב] דקאמר (דקמדמי) קודם לחצות היינו במעובלין ומקראי אחרינא נפקא ליה דכתיב עד בקר תן בקר לבוקרו של לילה ומוקמינן ליה בהרמה ומסר המקום הדבר לחכמים להיות מדמין [לג] כל מה שירצו לפי הצורך להם ומיהו קשה לפירוש זה דקרא דעד בקר דכתיב בהקטרה [היכי] מוקמינן ליה בהרמה ועוד דאלא גרסינן בכל הספרים ונראה כגירי' פירושים אחרונים [לד] דגרסי אלא ופליג רבי יוחנן אדרב דאמר חציו להרמה דאפילו בדשן המעובל יפה לא מקדמינן ודקאמר רבי יוחנן דכל הלילה קאי אהקטרה ודקאי אהרמה דכל הלילה כשר להקטיר כשאין מעובלין [לה] וכל הלילה כשר להרמה אם יש דשן מעובל וגבי הקטרה כתיב בקר מיותר ליתן בקר לבוקרו של לילה והיינו בשרירי דחצות עושה עיכול והכי מילדים קרא תן השכמה אחת לבוקרו של לילה ובוקרו של לילה הוא עמוד השחר ונתן לו הכתוב בקר אחר לומר שאין לריך להקטיר מן השחר לו [לו] ואילך וכיון שלא נתן זמן באותו בקר על כרחך הוא חצות לילה שמעינן דבשרירי תלוי בחצות ובדשן מעובל דלית ביה מששא כל הלילה והריס אבל אית בהון לז [לח] מששא כל הלילה והקטיר וכך פי' בקונטרס בפ"ק דיומא (דף כ:) ול"ע במגילה (דף כ:) דקאמר כל הלילה כשר להקטרה אמאי לא קאמר נמי להרמה [ו]: **משום חולשא דכהן גדול מחצות**. כאן משמע שעבודת לילה כמו תרומת הדשן וסידור המערכה היו מוטלות עליו והשתא אתי שפיר משום חולשא דכהן גדול שיוכל לנוח אחר תרומת הדשן ולהפסיק כדי לעשות בנחת שחיטת התמיד ועבודת היום אבל אי עבודת לילה בשאר כהנים מאי חולשא איכא וריב"א פירש ביומא (דף כ:) דלא גרס' הכא כהן גדול [לח] דתרומת הדשן לא הויא בכהן גדול מדלא חשיב טבילת תרומת הדשן בהדי ה' טבילות וי' קידושין שהיה עושה ביום הכפורים ועוד דפיים דתרומת הדשן חשיב בסדר יום הכפורים ואילו היה בכהן גדול למה ליה להזכיר בסדר יום הכפורים וכן [מ] יסד הפייט הוקמו מחצות אפרה [מא] לבערה בפיים דשן הבערה ומיהו רבינו היה מפרש דאין לריך למוחקו דה"פ משום חולשא דכהן גדול מקדימין תרומת הדשן וסידור המערכה ושריפת אבריס שלא נתעכלו מבערב בשאר כהנים כדי שעל ידי כן יהא מזומן כה"ג להתחיל מהבקר כשיעלה עמוד השחר עבודת היום קודם שיהא רעב וחלש [מב]:

לב א מיי' פ"ב מהל' תמידין ומוספין הלכה יא:

תורה אור השלם

1. צוֹ אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו, ב
2. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבָּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו, ג

מוסף רש"י

מנא הני מילי. דחצות עושה עיכול: כל הלילה והקטיר. היא העולה על מוקדה כל הלילה, אלמא כל הלילה מצוה לחיות על מוקדה, אלמא כל לילה הויא הקטרת אברים, ואפילו מה שעל המוקד אם פקע: כל הלילה והרים. דממיך ליה לההוא קרא ולבא הכהן מדו בד והרים את הדשן, אלמא כל הלילה הוא מציא כעיכול וקרי בשר העולה דשן ממשלה בו אחור וכשר להרימו: חציו להקטרה. שאינו עיכול ואם פקעו צריך להחזיר להקטיר: וחציו להרמה. דחצות ולהלן קרוי דשן, אלמא חצות משויא ליה עיכול: בכל יום תורם את המזבח. הדשן, שהוא תותה מן הדשן ממתה פעם אחת בין רב למעט ובלבד שלא יפחות ממלא קומץ, ונותנו במזרחו של כבש ונבלע במקומו שנאמר (ויקרא ו) והריס את הדשן וגו' ושמו אצל המזבח, וילפינן מוהריס ממנו בקומצו, והיא היתה תחילת עבודת שחרית בהשכמה (יומא ב.) מקרות הגבר כו'. תרגגול, בשלש הלילה לאחר חצות אי סמוך לו בין מלפניו בין מלאחריו, פעמים קודם פעמים אחר כך, לא היה קבע בדבר (המפרש תמיד כו.) או סמוך לו. סמוך לקריאת הגבר, לפני קריאתו או לאחריה: בחצות. תורם חצות: באשמורת הראשונה. שהיא בשלשת הלילה כדאמר במסכת ברכות (ג.) ג' משמרות הוי הלילה (יומא ב.) היכי מקדמינן. גרסינן, ולא גרסינן היכי מאחרינן, הלא כל חצי ראוי להרמה ומה לנו אם יאחר, היכי מקדמינן אפילו דשן המעובל יפה, והא אמרת חציו להרמה, אלמא אין חצי הראשון כשר לכך: אלא אמר רבי יוחנן. לא תימא חציו לכך וחציו לכך, אלא הכי דייק הכתוב בכל הלילה, בין הכתוב הכשר כל הלילה, בין אם יש דשן מעובלין בין להרמה אם אין מעובלין בין להרמה, וכיון שלא נתן זמן באותו בקר, על כרחך הוא חצות לילה: הלכך. הוא"ל וכל הלילה כשר להרמה, קבנו חכמים זמנה הכל לפי שעה, בכל יום הלא נפיש קרבנות, ורב להם היום, בקרות הגבר סגי: דנפישי קרבנות. ורב הדשן במקום המערכה וצריך להעלות את הדשן לתפוח לאחר ההרמה, כדתנן במסכת תמיד (כח:) מעלין האפר לתפוח, ותפוח הוא גל של אפר כמין תפוח של ענניס הנדלך בגת, ששם נכנס אפר של כל ימות החג והוא בחמצע המזבח ופעמים שהוא עליו כג' אמות כור, לפיכך צריך להקדים לתרום מאשמורה הראשונה (יומא ב.): לא היתה קריית הגבר מגעת. ברגליים עד שהיתה העזרה מלאה מישראל המבאין קרבנותיהן להיות מזומנים להקריבן אחר התמיד מיד (שם ב.):

א) יומא כ., **ב)** כעי"ז תמיד כו., **ג)** וע' ירו' יומא פ"ב ה"א ות"כ צו פ"א הט"ו, **ד)** לעיל כ. יומא כ לו. מד נו, **ה)** תמיד ספ"א, **ו)** [וביומא כ: ס"ד"ה אלא כתבו יסוד ע"ז], **ז)** וע' מה לפלוגו מרוץ בפ"ב דיומא בס' המאור ובמלחמות ה' ע"ש, **ח)** [וע"ע מו' יומא כ: ד"ה משום]

שינויי נוסחאות

א) והרים הא כיצד (ש"מ, וכ"ה ביומא ב ע"א): **ב)** מחצות. וכן בסמוך מאשמורה (ש"מ, כתה"י ויומא שם): **ג)** עבדינן מחצות כו' עבדינן מאשמורת (יומא שם): **ד)** משום דנפישי ישראל ונפישי קרבנות וקדמי אתו ישראל (כי"צ): **ה)** נ"ל שליחכה האש כל לחותן ושלטה בכולן (ש"מ): **ו)** הלילה והרים (כתה"י וש"מ): **ז)** נ"ל דאפילו (ש"מ): **ח)** להעלותו (ש"מ): **ט)** והתוס' ביומא גרסי לה ומפרשים דפריך אבל יום הא קיי"ל זריזין מקדימין למצות (גליון): **י)** נ"ל שם (כתה"י): **יא)** ס"ל השעה וכו' כדלעיל, ממשמע שנאמר כלומר קראי אהדדי לא דמי, כל הלילה והקטיר את שאינן מעובלין, כל הלילה והרים מן המעובלין, וחצות דעושה עיכול מעד בקר יתירא תן בקר לבקרו של לילה שאין צריכין להיות עוד על המוקד, ואיזהו בקר לבקר זה חצות, בקרו של לילה עלות השחר, בקר אחר תן לו היינו חצות אבל להרמה כל הלילה כשר ומן המעובלות הלכך הכל לפי צורך השעה יש בידך כו' (כי"ש). וע' תוס' שהביאו ג' יב] צריך (ל"ב"ש): **יג)** מישראל (ש"מ): **יד)** לרב דלמא קודם תרומת הדשן איירי וכו' (ש"מ) דאיירי לאחר כו' הדשן וכי כו' (צי"ק): **טו)** לשון תוס' ביומא דדומיא דפסולין דקתני בהדה וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר בכל ענין ואפילו קודם חצות ה"ג בחלת איירי בכל ענין: **טז)** דפסולין קתני דקתני וכן כל"ל (צי"ק). נ"ל נוראה בעיני דדומיא דפסולין קתני וכן גחלת כו' (ח"ד): **יז)** ענין חשיבא עיכול (ש"מ): **יח)** דפסולין שקעו קתני כל"ל (צי"ק ופ"מ): **יט)** שייך בה לא (תו' יומא שם): **כ)** דהא כבר מיתוקדא וקיימא (צי"ק): **כא)** מצוותה הלכך על (ש"מ, צי"ק, וכ"ה בתוס' שם): **כב)** נ"ל דאע"פ עד ומ"מ ליתא בתוס' יומא שם: **כג)** מתיבא דהאי (באה"מ): **כד)** נמ"ל גורס מ"מ. ועי' תוס כג: **כו)** תרומת הדשן כל"ל (צי"ק): **כז)** עיכול ואין ראויין להקטרה (ד"ה): **כח)** הם עצמם ראוים (צי"ק): **כט)** מעלין באפר (תוס' שם, וכ"ה בתמיד): **ל)** מסלקין אלא אותם (ד"ה): **לא)** עיכול ולאו בכלל שלא כל"ל והשאר נמתק (צי"ק): **לב)** והאי דקמדמי לחצות כל"ל והשאר נמתק (ש"מ): **לג)** נ"ל מקדימין (עו"ש). נ"ל מרימין (באה"מ): **לד)** אחרונים של רש"י (כ"ה בתו' יומא שם): **לה)** כשאין דשן ותיבת מעובלין ליתא (תוס' יומא שם): **לו)** נ"ל ההשכמה (ש"מ): **לז)** ביה (ד"ה): **לח)** אלא ה"ג משום חולשא דכהן קודם שהכהן התורם יהא חלש (תוס' יומא שם): **טל)** נ"ל דשן לנערה כפייס (תוס' שם וב"ש). וכפ"מ דשן אפרה לנערה:

שיטה מקובצת

ואי ס"ד מחצות דאורייתא כו'. וא"ת דילמא הא דאמרי' ממתנות דאורייתא היינו בשרירי, ומשום דאמרי' דאי לא הוה מוקדם לא הוה מצוה לא הוה מצוה אלא בכל הלילה אבל אם רוצה להניחם במקום המערכה כדי למרק מצותם שיהו הם ראויין לתרומת הדשן עדיין מצוותם עליהם הלכך יחזיר דמסתבר למימר דעדיין חסר מהם מירוק מצוה כיון שעדיין אין ראויין לתרומת הדשן והשתא ניחא ליישב דחציו להרמה וניחא נמי שבשעה שמאספין את האפר לא היו צריכין להזהר מן הגחלים ואפי' היו לוחשות וקלת היה נראה כן במסכת תמיד פרק ראוהו (דף כח:) דתנן נטלו את המגריפות ואת הציורות וענו לראש המזבח האברים והפדרים שלא נתאכלו מבערב סולקין לצדדי המזבח ובתר הכי קתני החלו מסלק [כט] באפר על גבי התפוח וזהו כפי' רש"י שלא היו מסלקין [ל] אותם שלא נתעכלו אבל גחלים עיכול חשיבי ואפילו חייס כדפי' לעיל דאפילו קודם חצות חשיבי עיכול [לא] אם כן לאו בכלל שלא נתעכלו ניהו הלכך נ"ל פירוש הקונטרס עיקר: **אלא אמר ר' יוחנן**. בקונטרס מחק אלא בפירושים הראשונים ופי' דרבי יוחנן מתרץ קראי כרב חציו להקטרה וחציו להרמה ומיהו היינו דוקא בשרירי והאי [לב] דקאמר (דקמדמי) קודם לחצות היינו במעובלין ומקראי אחרינא נפקא ליה דכתיב עד בקר תן בקר לבוקרו של לילה ומוקמינן ליה בהרמה ומסר המקום הדבר לחכמים להיות מדמין [לג] כל מה שירצו לפי הצורך להם ומיהו קשה לפירוש זה דקרא דעד בקר דכתיב בהקטרה [היכי] מוקמינן ליה בהרמה ועוד דאלא גרסינן בכל הספרים ונראה כגירי' פירושים אחרונים [לד] דגרסי אלא ופליג רבי יוחנן אדרב דאמר חציו להרמה דאפילו בדשן המעובל יפה לא מקדמינן ודקאמר רבי יוחנן דכל הלילה קאי אהקטרה ודקאי אהרמה דכל הלילה כשר להקטיר כשאין מעובלין [לה] וכל הלילה כשר להרמה אם יש דשן מעובל וגבי הקטרה כתיב בקר מיותר ליתן בקר לבוקרו של לילה והיינו בשרירי דחצות עושה עיכול והכי מילדים קרא תן השכמה אחת לבוקרו של לילה ובוקרו של לילה הוא עמוד השחר ונתן לו הכתוב בקר אחר לומר שאין לריך להקטיר מן השחר לו [לו] ואילך וכיון שלא נתן זמן באותו בקר על כרחך הוא חצות לילה שמעינן דבשרירי תלוי בחצות ובדשן מעובל דלית ביה מששא כל הלילה והריס אבל אית בהון לז [לח] מששא כל הלילה והקטיר וכך פי' בקונטרס בפ"ק דיומא (דף כ:) ול"ע במגילה (דף כ:) דקאמר כל הלילה כשר להקטרה אמאי לא קאמר נמי להרמה [ו]: **משום חולשא דכהן גדול מחצות**. כאן משמע שעבודת לילה כמו תרומת הדשן וסידור המערכה היו מוטלות עליו והשתא אתי שפיר משום חולשא דכהן גדול שיוכל לנוח אחר תרומת הדשן ולהפסיק כדי לעשות בנחת שחיטת התמיד ועבודת היום אבל אי עבודת לילה בשאר כהנים מאי חולשא איכא וריב"א פירש ביומא (דף כ:) דלא גרס' הכא כהן גדול [לח] דתרומת הדשן לא הויא בכהן גדול מדלא חשיב טבילת תרומת הדשן בהדי ה' טבילות וי' קידושין שהיה עושה ביום הכפורים ועוד דפיים דתרומת הדשן חשיב בסדר יום הכפורים ואילו היה בכהן גדול למה ליה להזכיר בסדר יום הכפורים וכן [מ] יסד הפייט הוקמו מחצות אפרה [מא] לבערה בפיים דשן הבערה ומיהו רבינו היה מפרש דאין לריך למוחקו דה"פ משום חולשא דכהן גדול מקדימין תרומת הדשן וסידור המערכה ושריפת אבריס שלא נתעכלו מבערב בשאר כהנים כדי שעל ידי כן יהא מזומן כה"ג להתחיל מהבקר כשיעלה עמוד השחר עבודת היום קודם שיהא רעב וחלש [מב]:

ו) יומא כ., **ז)** תמיד כו., **ח)** וע' ירו' יומא פ"ב ה"א ות"כ צו פ"א הט"ו, **ד)** לעיל כ. יומא כ לו. מד נו, **ה)** תמיד ספ"א, **ו)** [וביומא כ: ס"ד"ה אלא כתבו יסוד ע"ז], **ז)** וע' מה לפלוגו מרוץ בפ"ב דיומא ע"ז], **ח)** וע' מה לפלוגו מרוץ בפ"ב דיומא ע"ז], **ט)** [וע"ע מו' יומא כ: ד"ה משום]

וי"ל כיון דדייק חציו להרמה מתוך קרא דוהריס את הדשן, משמע דאפילו דשן נמי מועלין בו עד חצות (תו"ה ב"ש): **תוד"ה משום חולשא** ובו' (בסוה"ד) קודם שיהא רעב וחלש. נ"ב ובתוס' מיגוגיות פירשו דחולשא דקאמר היינו שיעשו קודם היום הרבה שיהיה פנאי לסלק הדשן ולסדר את המערכה ומני גזרי עליס קודם עמוד השחר כדי שיוכל לשחוט התמיד כשיעלה עמוד השחר והיה לו מתן לשאר עבודות (ב"ש):

חלות שני עוכלן. שרירי [י] דילהו חלות שני של ליל המחרת: **שאינו עושה ליגה.** לאותו [יא] שעל המרן שהרי כל הלילה כשר להעלותן מן המרן ולמזבח [ו] דכתיב לא ילין חלב חגי עד בקר הא כל הלילה ילין: **עושה עיכול.** לשרירי דמערכה: **אין בהן עיכול לעולם.** וכל [יב] שפוקעין יחזיר ומועלין בהן עד שיעשו דשן: **כל היכא דמשכחא להו כו'.** הלכך פרשו קודם חלות נמי הרי הן עיכול בחלות ואפילו החזירן לאחר חלות [יג]: **אין מועלין בהן.** ולא [יד] צריך להחזירן. ויליף מידי מעילה גרסי' ולא נהנין מדרבנן: **ולא"ר חייא בר אבא.** נמי כרב יוסף: **וכן תני בר קפרא.** כרב יוסף: **רבה ורב חסדא במאי פליגי.** לומר דלא הוי עיכול בחלות: **בשמינים.** אפילו הוקשו לא הוי עיכול דשומנן מעכבן מליעשות דשן: **אילימא דלא ירדו.** אותן שמלאן בשחר בראש שלא במערכה: **אלא דירדו.** מן המזבח לאחר עמוד השחר מיבעי לך מי הוי כשאר לגיס ופסלים בעמוד השחר ותנן [טו] בפסולים כך אם ירדו לא יעלו [טו]: **או דילמא אין ליגה מועלת.** ולא נפסלו ויחזור ויעלם: **נשלחן מדמינן לה.** למזבח שאין לחם הפנים נפסל עליו אם לן בו לאחר זמנו: **דתנן אפי' היה על השלחן ימים כו'.** במנחות תנן לה סידר את הלחם ואת הבזיכין בחול בשבת והקטיר את הבזיכין [בשבת] פסולה לפי שמחוסרים בשבת [טז] זמן שלריכין לעמוד עליו שבעת ימים כילד יעשה זה שסידרם בחול בשבת ויחזור לשבת הבאה אפי' הוי כו': **או דילמא לקרקע עורה מדמינן לה.** דהא [יז] רלפת בנין היא כמותה ולא כלי שרת כשלחן: **מקטיר והולך לעולם.** דאפילו אמרינן ליגה מועלת בראש המזבח מסקינן להו במערכה [יח] שהרי פסולין שעלו לא ירדו: **רבא אמר לא יעלו.** דליגה מועלת והוו להו פסולין וכיון דירדו לא יעלו: **אם המזבח.** ומשחת את המזבח לרבות את הכבש: **ה"ג כלי שרת מניין [יט] כל הנוגע בהן יקדש: מהו שיקדשו פסולין.** הוא סבור לענין פדיון קמיבעיא ליה כגון מנחה טמאה שקדשה בכלי שרת מי קדשה קדושת הגוף ולא נפקא [יט] להו לחולין דקדשה כלי אע"פ שהיא טמאה או לא קדשה ותנן [כ] המנחות והנסכים שנטמאו יש [להם] פדיון ואם משקדש [כא] בכלי נטמאו אין להם פדיון: **א"ל תניתוה.** דמקדשין ואין להם פדיון: **א"ל לתחילה ליקרב קמיבעיא לי.** ולא לענין פדיון: **ושקבלו פסולין וזרקו את דמו.** אם עלה הבשר לא ירד: **מאי נאו** שקיבלו

חצות שני עוכלתן רב חסדא אמר עמוד השחר עוכלתן אמרי בי רב מאי טעמא דרב חסדא ומה חצות שאין עושה ליגה עושה עיכול עמוד השחר שעושה ליגה אינו דין שעושה עיכול פירשו קודם חצות והחזירן לאחר עמוד השחר רבה אמר חצות שני עוכלתן רב חסדא אמר אין בהן עיכול לעולם מתקיף לה רב יוסף ומאן לימא לן דחצות בראש המזבח משויא להו עיכול דילמא כל היכא דמשכחא להו משויא להו עיכול [א] שלחו מתם הלכתא כרב יוסף איתמר נמי א"ר חייא בר אבא [ב] אפירשו קודם חצות והחזירן אחר חצות לא נהנין ולא מועלין וכן תנא בר קפרא פירשו קודם חצות והחזירן לאחר חצות יוצאין מידי מעילה א"ל רב פפא לאביי וכי מאחר דשלחו מתם הילכתא כרב יוסף וא"ר חייא בר אבא וכן תני בר קפרא רבה ורב חסדא במאי פליגי פליגי אמר ליה בשמנים בעא מיניה רבא מרבה [ג] לינה מועלת בראשו של מזבח או אינה מועלת בראשו של מזבח היכי דמי אילימא דלא ירדו השתא לנו בעזרה אמרת דלא ירדו בראשו של מזבח מיבעיא ואלא [ג] דירדו לשלחן מדמינן לה דתנן [ד]אפילו הן על השלחן ימים רבים אין בכך כלום או דילמא לקרקע [ד] מדמינן א"ל [ה] אין לינה [ה] בראשו של מזבח קיבלה מיניה או לא ת"ש דאיתמר איברים שלנו בעזרה מקטר [ו] והולך כל הלילה [ז] לן בראשו של מזבח מקטר והולך לעולם ירדו רבה אמר יעלו רבא אמר [ד]לא יעלו ש"מ לא קיבלה מיניה ש"מ: כשם שהמזבח מקדש כו': [ח]תנו רבנן [1] הנוגע במזבח אין לי אלא מזבח כבש מנין ת"ל [2] את [ז] המזבח כלי שרת מניין ת"ל [3] כל [ח] הנוגע בהם יקדש [ט] בעא מיניה ר"ל מר"י [י] כלי שרת מהו שיקדשו את הפסולין א"ל תניתוה כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן כך כלים מקדשין [יא] א"ל לכתחילה ליקרב קמיבעיא לי **אמרי** בי רב מ"ט דרב חסדא. אע"ג דאמרי בי רב [י] רב הונא ורב חסדא תלמידו [יא] שמא רב הונא נמי אמרה ופי' טעמו והש"ס קבעיא בלשון זה מ"ט דרב חסדא אי נמי מלינו שרב הונא רגיל לשנות דבריו כלאמר בגיטין (דף ז.) חסדא שמך וחסדאין מילך ובמסכת שבת (דף פב.) מ"ט לא שכיחת גבי רב חסדא דמחדדן שמעתתיה: **מה חצות שאין עושה ליגה כו'.** ורבה לטעמיה דאית ליה בסמוך אין ליגה מועלת בראשו של מזבח ואית ליה ק"ו דרב חסדא דאיכא למיפרך מה לחצות שכן עושה עיכול בראשו של מזבח דאם פקע לא יחזיר תאמר בעמוד השחר שאין ליגה פוסלת בראשו של מזבח כך פי' ה"ר מנחם זל"ל: **ורב חסדא אמר אין בהם עיכול לעולם.** ואיכא למימר דעמוד השחר שני יעשה עיכול מק"ו [יא] דחצות שהרי אינו עושה ליגה [יב] אלא לקרבנות היום שלפניו: **הילכתא כרב יוסף.** פירוש יפה אמר ואין זה פסק הלכה [ט] ולא שייך למיפרך הילכתא למשיחא דהא לבסוף נמי מוכח דלא פליגי עליה ואי"כ הלכה למה לי: **לא** נהנין. רבינו היה מפרש מן התורה כיון שהם לחמו של מזבח ומ"מ יצא מידי מעילה דכיון דחצות עוכלם נעשית מצותם ולא חזרה בהם מעילה [טו]: **לשלחן מדמינן לה דתנן אפילו היה על השולחן כו'.** תימה מנא ליה דלא פסול לאחר שבת כשנסדר בהילכתו וי"ל דלייק מלישנא יתירא דקאמר שאפי' הוא על השולחן כו' דמשמע שבת להוסיף אפי' בענין זה והא [יב] ליתא דהא דוקא משום שנסדר באחד בשבת שלא בהילכתו לא מיפסל כדאיתא שילחי שתי הלחם (מנחות דף ק.) ופרק אמר להם הממונה (יומא דף כט:) דטעמא [יב] דכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנו ולא [יב] משני התם טעמא דשלחן אינו מקדש ליפסול בלינה כדאמר הכא דבעי למילף מיניה מזבח וע"ע אי מלי למימר דכי נסדר בהילכתו נעשה לחמו של שלחן טפי לא [יב] יפסל בלינה זה משמיענו ליישנא יתירא דאפילו על השלחן כו' והתם דפריך [יב] כיון דלילה אינו מחוסר זמן בי [יב] שמשי ליפסול ומשני כיון דנסדר שלא בהילכתו נעשה כמי שסדרו הקוף משמע אם סדרו בהילכתו נפסל בלינה י"ל דאתא למימר דאם נסדר בלילה כיון דלילה אין מחוסר זמן נפסל בלינה אבל נסדר בהילכתו ממש ביום השבת אפילו היה אם ימים רבים אינו נפסל דנעשה לחמו של מזבח [טו] מ"מ תימה למה לא תירץ מתחילה לפי סברתו כי נמי כלי שרת מקדש שלא בזמנו אתי שולחן דאינו נפסל עליו כלל בשום ענין דעל [כ] כרחין שום פסוק יש על דבר זה שאינו נפסל אפילו כי נסדר בהילכתו: הגה"ה [לא] **כבש מנין.** וא"ת לרבי יהודה דאמר (לעיל נט.) עזרה מקדשת כמזבח אמאי איצטריך את לרבויי כבש הא כיון דירד ע"ג רצפה יעלה כ"ש כבש וי"ל דשמא הא דעזרה מקדשת כמזבח היינו כשירין להקטיר עליה אבל פסולין לא [טו] להכי איצטריך קרא: **כלי שרת מהו שיקדשו את הפסולין.** פי' בקונטרס דלענין פדיון בעי א"ל תניתוה כו' א"ל לכתחלה ליקרב קמיבעיא לי ופשיט דמקדש מקבלו פסולין וזרקו את דמו מאי לאו שקבלו פסולין וזרקו פסולין דמשוס וזרקו פסולין אם עלו לא ירדו הא אם זרקוהו כשרים לכתחלה יעלו איכרים דזריקה מעלייתא היא אף על גב דקבלוהו פסולין דכלי שרת שקבלו בו הדם מקדשם פסולין לכתחלה ליקרב ולזרק כך פירש בקונטרס ותימה לפי' דא"כ תיקשי ליה מתני' [פד.] הלן והיולא והטמא שנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו כו' אם עלו לא ירדו משמע הא לכתחלה לא יעלו ואע"ג דנתקבל הדם בכשרות בכלי שרת דהא לא איירי מידי בנתקבל בפסול ועוד [לב] לן דמה ויצא דמה ונטמא דמה אמאי לא יעלו לר"ש כיון דכלי שרת מקדשין את הפסולין לכתחלה ליקרב ולריך לדחות כל הני כגון שישנן עתה בכלי חול דהוה ליה כירדו וכן נתערב בדם הפסולין דאמר יפסך לאמה ולא אמרינן דיקרב מיירי בהכי וכן הא דתנן (מנחות דף ק:) המנחות קבלו פסולים כלי שרת מקדש הדם ליקרב לכתחלה אבל האימורים לכתחלה לא יעלו ואם עלו לא ירדו, אי נמי זקרו לכתחלה לא יעלו ואם עלו לא ירדו. (א"ל תניתוה) [בא מני תניתא] שקבלו פסולין וזרקו את דמו ו' ומקתני שקבלו פסולים ולא זקרו פסולים (דפסולים לכתחלה) [ומשמע] דלכתחלה לא יעלו וכשרים בדיעבד ודוקא משום דקבלו פסולין וזרקו פסולים דנעבד דיפסל ליה בשר בזריקה פסולים דלא יעלו לכתחלה, אבל אם קבלו פסולים גרידא וזרקו כשרים דזריקה מעליא הוי לפי שקדשו כלי שרת אע"פ שקבלו פסולים, אפי' לכתחלה נמי יעלו לאימורים, וכמו כן הדם מזרק לכתחלה לפי דקדשו כלי שרת אע"פ שקבלו פסולים, וכמו כן כלי שרת מקדש פסולים לכתחלה ליקרב. וקשה מדקתמר לכתחלה ליקרב קא מבעיא לי מכלל לכתחלה נמי קא מבעיא ליה ליקרב בדיעבד אי לא, ולפ"ה לא היה לו לומר אלא ליקרב קא מבעיא לי. ועי"ק דהכא משמע דר"י אית ליה דכלי שרת מקדשים לכתחלה ובפ"ק דמנחות (דף ז.) משמע דסבר אין מקדשים דבעיא מיניה ר"ל כו' [בכתוב בתד"ה לי] ופ"ה התם כגון שנטמאת דקר"ל אם עלתה לא תרד אבל אם נכנסה לכלי אינה בטיל כך קדושה ליקרב לכתחלה לגזבח, אלמא דפשיטא [ליה] התם דאין מקדשין והכא פשיט דמקדשין. וע"ק מנלן לדמויי פסול דם לפסול איברים, דהתם אין הפסול באימורין העולין לגזבח וא"כ אין לאסרו להעלותו לכתחלה בגבינ הפסול שבקבלת הדם, אבל היכא שהפסול בעולין עצמו אינו דומה לבכשירין להעלותו לכתחלה. לכן נראה לר"ת דה"פ כלי שרת מהו שיקדשו פסולים לענין דיעבד דאם עלו לא ירדו כגון מנחה שנטמאת ומתה בכלי שרת ועלתה ע"ג מזבח. וא"ת מאי מבעיא ליה פשיטא דאם עלו לא ירדו מיפוק לי' למזבח עצמו מקדש. וי"ל דה"מ באיברים דלא מפסיק מגל, והכא קא מבעיא ליה היכא דעדיה עוד בכלי שרת ע"ג המזבח דהכלי מפסיק ביניתיים ומשום מזבח לא קדשה, ומבעיא ליה דאם כלי שרת מקדשה לענין דאם עלו לא ירדו. ת"ש מבעיא ליה לענין קמיצים פסולים שאין המזבח מקדשם אם לא קדשו בכלי ואם [אין] הכלי מקדשם אין המזבח מועיל להם כלום. [ואע"ל] מניתה כשם שהמזבח מקדש וכו' אלמא כלי שרת מקדש פסולין לכל הפחות כשעבו בכלי על המזבח. וא"ל לכתחילה ליקרב קמיבעיא לי'. וא"ת מאי קאמר לכתחלה ליקרב קמבעיא לי, פשיטא דלא קדשי לכתחלה דהא אמר לעיל בזבחים דמם דהם הפסולים יפסוך לאמה מת המתחלה יפסך לאמה נעמא דהם לא יזרוק, אלמא כלי שרת אינו מקדש לכתחלה ליקרב דאי מקדש למה יפסכו. וי"ל דכל הני דבמתניתין יכול למהדייה דאיירי שעיבן בכלי חול דאבדו קדושתן. (מגמתו) [בא מני תניתא] שקבלו פסולים כו', ולזקן קבלו פסולים וזרקו פסולים שכבר נעשית הזריקה מע"ה אם עלו לא ירדו, הא אם קבלו פסולים גרידא [ס"ל, לא שייך דין זה דאם עלו לא

לג א מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה יב:
לד ב מיי' פ"ס מהלכות תמידין ומוספין הלכה יג:
לה ג ד מיי' פ"ג מהל' פסולי המוקדשין הלכה יא:
לו ה מיי' שם הלכה יח יט:

שינויי נוסחאות

א] כש"מ נוסף ויצאו מידי מעילה ולא נהנין. ועי' רש"י ותי"ס: ב] בכתה"י נוסף א"ר יוחנן. וכן לקמן בסמוך: ג] נ"א לא צריכא דירדו מאי לשלחן כו' (כי"צ): ד] לקרקע עזרה (כי"צ, וכ"ה ברש"י): ה] לינה מועלת (ש"מ): ו] מקטיר (כי"צ). וכן בסמוך: ז] לא מצאתי פסוק זה כמ"ש כאן אך כי תשא בפרשת שמן המשחה כתוב 'ומשחת בו את אהל מועד וגו' ואת מזבח העולה'. וע"ל בכאן ואת מזבח, וכן נ"ל בפירש"י (ענב"ץ). וכנ"מ ול' וד"ו הגיהו אל המזבח והוסיף הש"מ לא יעלו, וכ"ה בת"כ פ' לו ובפרי"ד: ח] אית דגרסי כל אשר יגע בהם יקדש (פרי"ד). וכ"ה בכי"ב: ט] מקדשין את הראוי להם (ש"מ): י] לשרירי (*ש"מ): יא] לאותן (*ש"מ): יב] וכל שעה שפוקעין (כתה"י וש"מ): יג] חצות אין מועילין כו' הד"ל (הגרי"ב): יד] דלא היה צריך להחזירן (ש"מ). וכפ"י הס"ד ואת"כ מה"ד יצאו וכו' (גליון). ועי' דק"ס: טו] יעלו או דילמא הד"ל (שמכ"י וס"כ): טז] מיכא בשבת נמתק (ש"מ): יז] למערכה (כתה"י): יח] ת"ל כל (ש"מ): יט] נפקא תו בפדיון לחולין כ"ל (ש"מ): כ] ע' תוס"ק: כא] מק"ו דלינה א"כ אם עמוד השחר עושה לינה א"כ נפסלו בעמוד השחר ראשון. (ש"מ בשם מהר"ק): כב] עיכול כל"ל, וקמ' לחלות (עו"ש ועי' שם): כג] זוהי קושיא ע"ד התוס', ומכלל עד סה"ד נ"ל שהוא הג"ה, וכן מצאתי ס"ש דפוס קלאקא כפוף הדיבור שהוא הג"ה, ועי' במנחות דף ל ע"ל בתוס' (בה"ז): כד] נ"ל ושעמא (צי"ק): בה] נ"ל מדלא (צי"ק): בו] נ"ל דריך (צי"ק): בז] נ"ל ולא (צי"ק): בח] כי מטי בי שימשי נ"ל (ש"מ): בט] נ"ל שלחן (צי"ק): ל] נעו"ש גרים ועל כרחין וכו' נפסל כי נסדר וכו'. ופי' דהוא תירוץ על קושייתם לא] מיכא הגה"ה שייכא לפס"ל הקודם, עי' לות כג: לב] דעוד יצא דמה אמאי תרד לר"י כיון דכלי שרת כו' כנ"ל והשתא נמתק. ועי' תוס' מנחות דף ז ע"ל ד"ה ולין (וה"נ וצ"ק). ועי' חז"ל סי' יט סס"ק יג ועו"ש ובתה"מ שהקשו על גיר' זו: לג] המיכות המוקפות מצ"ש:

שיטה מקובצת

רב חסדא אמר עמוד השחר כו'. פי' רבה ורב חסדא שבני לתון חלות מעכלת שריר אלא ע"ג המזבח כדדרי' מדכתיב כל הלילה עד הבקר תן בקר לבקר. ודוקא על המזבח אבל אם היו למטה קודם חלות פיון שהיו בכלל חזרה ולא מצאתן בקרה של לילה על המזבח לא נתעכלו ועדיין ישנן בחזרה ומעילה. תפסר יקן (ב"ש): **לשלחן מדמינן ליה כו'.** וא"ת מאי חזיא לדמוייה לשלחן, נדמייה לשאר כלי שרת דהליגה מועלת בהם אפילו למה שלן בתוך כלי שרת. וי"ל משום דמזבח קבוע ושלחן קבוע (תוס' חיצוניות. ב"ש): **כלי שרת מהו שיקדשו את הפסולין.** [פי' בקונטרס הוא סבר דלענין פדיון בעי. א"ל תניתוה כו' א"ל לכתחלה ליקרב קמיבעיא לי]. פי' אם כלי שרת מקדש פסולין ליקרב לכתחלה כאילו עלו על המזבח דקי"ל דלא ירדו אז לא, ולא לענין פדיון מבעיא לי. (א"ל תניתוה) [בא מני תניתא] שקבלו פסולין וזרקו את דמו כו' ומדקתני שקבלו פסולים והדר זרקו פסולים (דפסולים לכתחלה) [ומשמע] דלכתחלה לא יעלו וכשרים בדיעבד ודוקא משום דקבלו פסולין וזרקו פסולים דנעבד דיפסל ליה בשר בזריקה פסולים דלא יעלו לכתחלה, אבל אם קבלו פסולים גרידא וזרקו כשרים דזריקה מעליא הוי לפי שקדשו כלי שרת אע"פ שקבלו פסולים, אפי' לכתחלה נמי יעלו לאימורים, וכמו כן הדם מזרק לכתחלה לפי דקדשו כלי שרת אע"פ שקבלו פסולים לכתחלה ליקרב. וקשה מדקתמר לכתחלה ליקרב קא מבעיא לי מכלל לכתחלה נמי קא מבעיא ליה ליקרב בדיעבד או לא, ולפ"ה לא היה לו לומר אלא ליקרב קא מבעיא לי. וע"ק דהכא משמע דר"י אית ליה דכלי שרת מקדשים לכתחלה ובפ"ק דמנחות (דף ז.) משמע דסבר אין מקדשים דבעיא מיניה ר"ל כו' [בכתוב בתד"ה לי] ופ"ה התם כגון שנטמאת דקר"ל אם עלתה לא תרד אבל אם נכנסה לכלי אינה בטיל כך קדושה ליקרב לכתחלה לגזבח, אלמא דפשיטא [ליה] התם דאין מקדשין והכא פשיט דמקדשין. וע"ק מנלן לדמויי פסול דם לפסול איברים, דהתם אין הפסול באימורין העולין לגזבח וא"כ אין לאסרו להעלותו לכתחלה בגבינ הפסול שבקבלת הדם, אבל היכא שהפסול בעולין עצמו אינו דומה לבכשירין להעלותו לכתחלה. לכן נראה לר"ת דה"פ כלי שרת מהו שיקדשו פסולים לענין דיעבד דאם עלו לא ירדו כגון מנחה שנטמאת ומתה בכלי שרת ועלתה ע"ג מזבח. וא"ת מאי מבעיא ליה פשיטא דאם עלו לא ירדו מיפוק לי' למזבח עצמו מקדש. וי"ל דה"מ באיברים דלא מפסיק מגל, והכא קא מבעיא ליה היכא דעדיה עוד בכלי שרת ע"ג המזבח דהכלי מפסיק ביניתיים ומשום מזבח לא קדשה, ומבעיא ליה דאם כלי שרת מקדשה לענין דאם עלו לא ירדו. ת"ש מבעיא ליה לענין קמיצים פסולים שאין המזבח מקדשם אם לא קדשו בכלי ואם [אין] הכלי מקדשם אין המזבח מועיל להם כלום. [ואע"ל] מניתה כשם שהמזבח מקדש וכו' אלמא כלי שרת מקדש פסולין לכל הפחות כשעבו בכלי על המזבח. וא"ל לכתחילה ליקרב קמיבעיא לי'. וא"ת מאי קאמר לכתחלה ליקרב קמבעיא לי, פשיטא דלא קדשי לכתחלה דהא אמר לעיל בזבחים דמם דהם הפסולים יפסוך לאמה מת המתחלה יפסך לאמה נעמא דהם לא יזרוק, אלמא כלי שרת אינו מקדש לכתחלה ליקרב דאי מקדש למה יפסכו. וי"ל דכל הני דבמתניתין יכול למהדייה דאיירי שעיבן בכלי חול דאבדו קדושתן. (מגמתו) [בא מני תניתא] שקבלו פסולים כו', ולזקן קבלו פסולים וזרקו פסולים שכבר נעשית הזריקה מע"ה אם עלו לא ירדו, הא אם קבלו פסולים גרידא [ס"ל, לא שייך דין זה דאם עלו לא

תורה אור השלם

1. שִׁבְעַת יָמִים תִּסְפֹּר לָךְ הַמִּזְבֵּחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כָּל הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ: שמות כט, לז
2. לש"מ ופרי"ד צ"ל פסוק זה: קָרְבַן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: ויקרא ב, יב ולינענ"ץ ד"ל צ"ל פסוק זה:
וְאֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל כֵּלָיו וְאֶת הַכִּיֹּר וְאֶת כַּנּוֹ: שמות ל, כח
3. וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כָּל הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ: שמות ל, כט

גליון הש"ס

גמ' לינה מועלת. עיין בפ"מ דף קי ע"ב תד"ה יצא: [תוס' ד"ה הילכתא וכו' ולא שייך למיפרך הילכתא למשיחא. ע' לעיל דף מה ע"ב בתוס' ד"ה הלכתא למשיחא וכו'] שם ד"ה כבש וכו' להכי איצטריך קרא. עי' מנחות דף מ ע"ב תוס' ד"ה כבש:

מוסף רש"י

אפילו הן על השלחן ימים רבים. כגון שאם ימים שעמד על השלחן קודם שבת הבאה (מנחות צ. מכת"י) **כבש מנין.** בכש הרי הוא כמזבח לכל דבר (המפרש תמיד כח:):

ליקוטים

אמרי בי רב מ"ט דרב חסדא וכו'. ולא מצינו בשום מקום שרב הונא יפרש טעם רב חסדא תלמידו, אלא דאי רב המנונא תלמידו של רב חסדא היה מפרש טעם רבו. הלכך בעל כרחך אמרי בי רב סתם רב המנונא תלמיד רב חסדא, אבל אמרי בי רב משמיה דרב הוא רב הונא תלמידו של רב. (יפוסי מנו"פ, סוף ערך רב המנונא תלמיד רב)

שיטה מקובצת

רב חסדא אמר עמוד השחר כו'. פי' רבה ורב חסדא שבני לתון חלות מעכלת שריר אלא ע"ג המזבח כדדרי' מדכתיב כל הלילה עד הבקר תן בקר לבקר. ודוקא על המזבח אבל אם היו למטה קודם חלות פיון שהיו בכלל חזרה ולא מצאתן בקרה של לילה על המזבח לא נתעכלו ועדיין ישנן בחזרה ומעילה. תפסר יקן (ב"ש): **לשלחן מדמינן ליה כו'.** וא"ת מאי חזיא לדמוייה לשלחן, נדמייה לשאר כלי שרת דהליגה מועלת בהם אפילו למה שלן בתוך כלי שרת. וי"ל משום דמזבח קבוע ושלחן קבוע (תוס' חיצוניות. ב"ש): **כלי שרת מהו שיקדשו את הפסולין.** [פי' בקונטרס הוא סבר דלענין פדיון בעי. א"ל תניתוה כו' א"ל לכתחלה ליקרב קמיבעיא לי]. פי' אם כלי שרת מקדש פסולין ליקרב לכתחלה כאילו עלו על המזבח דקי"ל דלא ירדו אז לא, ולא לענין פדיון מבעיא לי. (א"ל תניתוה) [בא מני תניתא] שקבלו פסולין וזרקו את דמו כו' ומדקתני שקבלו פסולים והדר זרקו פסולים (דפסולים לכתחלה) [ומשמע] דלכתחלה לא יעלו וכשרים בדיעבד ודוקא משום דקבלו פסולין וזרקו פסולים דנעבד דיפסל ליה בשר בזריקה פסולים דלא יעלו לכתחלה, אבל אם קבלו פסולים גרידא וזרקו כשרים דזריקה מעליא הוי לפי שקדשו כלי שרת אע"פ שקבלו פסולים, אפי' לכתחלה נמי יעלו לאימורים, וכמו כן הדם מזרק לכתחלה לפי דקדשו כלי שרת אע"פ שקבלו פסולים לכתחלה ליקרב. וקשה מדקתמר לכתחלה ליקרב קא מבעיא לי מכלל לכתחלה נמי קא מבעיא ליה ליקרב בדיעבד או לא, ולפ"ה לא היה לו לומר אלא ליקרב קא מבעיא לי. וע"ק דהכא משמע דר"י אית ליה דכלי שרת מקדשים לכתחלה ובפ"ק דמנחות (דף ז.) משמע דסבר אין מקדשים דבעיא מיניה ר"ל כו' [בכתוב בתד"ה לי] ופ"ה התם כגון שנטמאת דקר"ל אם עלתה לא תרד אבל אם נכנסה לכלי אינה בטיל כך קדושה ליקרב לכתחלה לגזבח, אלמא דפשיטא [ליה] התם דאין מקדשין והכא פשיט דמקדשין. וע"ק מנלן לדמויי פסול דם לפסול איברים, דהתם אין הפסול באימורין העולין לגזבח וא"כ אין לאסרו להעלותו לכתחלה בגבינ הפסול שבקבלת הדם, אבל היכא שהפסול בעולין עצמו אינו דומה לבכשירין להעלותו לכתחלה. לכן נראה לר"ת דה"פ כלי שרת מהו שיקדשו פסולים לענין דיעבד דאם עלו לא ירדו כגון מנחה שנטמאת ומתה בכלי שרת ועלתה ע"ג מזבח. וא"ת מאי מבעיא ליה פשיטא דאם עלו לא ירדו מיפוק לי' למזבח עצמו מקדש. וי"ל דה"מ באיברים דלא מפסיק מגל, והכא קא מבעיא ליה היכא דעדיה עוד בכלי שרת ע"ג המזבח דהכלי מפסיק ביניתיים ומשום מזבח לא קדשה, ומבעיא ליה דאם כלי שרת מקדשה לענין דאם עלו לא ירדו. ת"ש מבעיא ליה לענין קמיצים פסולים שאין המזבח מקדשם אם לא קדשו בכלי ואם [אין] הכלי מקדשם אין המזבח מועיל להם כלום. [ואע"ל] מניתה כשם שהמזבח מקדש וכו' אלמא כלי שרת מקדש פסולין לכל הפחות כשעבו בכלי על המזבח. וא"ל לכתחילה ליקרב קמיבעיא לי'. וא"ת מאי קאמר לכתחלה ליקרב קמבעיא לי, פשיטא דלא קדשי לכתחלה דהא אמר לעיל בזבחים דמם דהם הפסולים יפסוך לאמה מת המתחלה יפסך לאמה נעמא דהם לא יזרוק, אלמא כלי שרת אינו מקדש לכתחלה ליקרב דאי מקדש למה יפסכו. וי"ל דכל הני דבמתניתין יכול למהדייה דאיירי שעיבן בכלי חול דאבדו קדושתן. (מגמתו) [בא מני תניתא] שקבלו פסולים כו', ולזקן קבלו פסולים וזרקו פסולים שכבר נעשית הזריקה מע"ה אם עלו לא ירדו, הא אם קבלו פסולים גרידא [ס"ל, לא שייך דין זה דאם עלו לא

שיטה מקובצת (המשך)

ירדו דומיא לי יבאו לידי עלייה דכיון שנתקבל הדם בפסול לא יבאו לידי חזרה אלא יפסוך לאמה אלמא אין כלי שרת מקדש לכתחלה לגזבח ולא נהנין מדרבנן אלא דאי רב המנונא תלמידו של רב חסדא היה מפרש טעם רבו. הלכך בעל כרחך אמרי בי רב סתם רב המנונא תלמיד רב חסדא, אבל אמרי בי רב משמיה דרב הוא רב הונא תלמידו של רב. (יפוסי מנו"פ, סוף ערך רב המנונא תלמיד רב)

תורה אור השלם

1. שִׁבְעַת יָמִים תִּסְפֹּר לָךְ הַמִּזְבֵּחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כָּל הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ: שמות כט, לז
2. לש"מ ופרי"ד צ"ל פסוק זה: קָרְבַן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: ויקרא ב, יב ולינענ"ץ ד"ל צ"ל פסוק זה:
וְאֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל כֵּלָיו וְאֶת הַכִּיֹּר וְאֶת כַּנּוֹ: שמות ל, כח
3. וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כָּל הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ: שמות ל, כט